

Asia: VN/20373/2025

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain kumoamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Yleiset kommentit esityksestä

Yleiset kommentit

Hallituksen esityksen luonnoksessa esitetään työneuvoston lakkauttamista ja sen käsittelemien oikaisuvaatimusasioiden siirtämistä poikkeuslupa-asioita käsittelevälle Lupa- ja valvontavirastolle.

Julkisen ja hyvinvointialojen liitto JHL ry vastustaa työneuvoston lakkauttamista.

JHL ry haluaa ensinnäkin viitata siihen kritiikki, jota palkansaajakeskusjärjestöt ovat nostaneet esiin omassa eriävässä mielipiteessään koskien lakiluonnoksen valmistelua. Työneuvoston lakkauttamista ollaan esittämässä varsin vaillinaisen valmistelun pohjalta. Valmistelussa ei ole tosiasiaissa ollut mahdollisuutta pohtia objektiivisesti vaihtoehtoja työneuvoston lakkauttamiselle eikä siinä ole riittävällä perusteellisuudella käsitelty myöskään lakkauttamisen seurauksia.

Työneuvoston lakkauttamista on esitysluonnoksessa perusteltu yksiomaan valtiontalouden säästösyillä tarkastelematta tarkemmin sen merkitystä työmarkkinoille laajemmin. Työneuvostosta aiheutuneet kulut ovat valtiontalouden mittakaavassa marginaalisia. Esityksessä ei ole huomioitu sitä, mitä kustannuksia aiheutuu oikaisuvaatimustehtävän siirrosta Lupa- ja valvontavirastolle. Säästö ei siis tule olemaan mainittua 200 000 euroa. Säästö tulee olemaan merkittävästi pienempi, koska on selvää, että oikaisuvaatimusten käsittelystä tulee aiheutumaan kuluja myös Lupa- ja valvontavirastolle. Luonnoksessa ei ole otettu myöskään huomioon valtion virkamieslain 5 a §:n säännöstä siitä, että valtionhallinnon toimintojen uudelleenjärjestelyn yhteydessä virat ja niihin nimitetyt virkamiehet siirtyvät samaan virastoon tai samoihin virastoihin kuin tehtävät siirtyvät. Koska oikaisuvaatimusasioiden käsittely on esitysluonnoksen mukaan siirtymässä Lupa ja valvontavirastolle, olisi tämä säännös tullut ottaa valmistelussa huomioon. Tällä seikalla on luonnollisesti merkitystä siihen, syntyykö uudistuksella ylipäättään väitettyjä säästöjä.

Esitysluonnoksessa esitetään, että jatkossa poikkeuslupa-asioissa oikaisua haettaisiin alkuperäisen poikkeuslupapäätöksen tehneeltä viranomaiselta eli Lupa- ja valvontavirastolta. Tämä tulee muuttamaan oikaisuvaatimusmenettelyn luonnetta. Yleinen hallintolaissa säännelty oikaisuvaatimusmenettely ei ole luonteeltaan yhtä perusteellista kuin se menettely, jolla asioita on käsitelty työneuvostossa. On pelättävissä, että Lupa – ja valvontaviraston itsensä antamista oikaisuvaatimuspäätöksistä valitetaan jatkossa useammin työtuomioistuimeen verrattuna siihen, kun oikaisuvaatimukset on nyt käsitellyt poikkeuslupapäätöksen tehneestä viranomaisesta erillinen, korkean asiantuntemuksen omaava ja itsenäinen työneuvosto.

Esityksessä ei ole otettu huomioon lainkaan niitä yhteiskunnan kokonaistaloudelle syntyviä välillisiä kustannuksia, jotka aiheutuvat siitä, että työneuvostolle kuuluvasta lausuntotehtävästä luovutaan kokonaan. Mahdollisuus pyytää lausuntoa työoikeudellisten lakien tulkinnasta työneuvostolta on tarjonnut matalankynnyksen nopean menettelyn vaikeiden työoikeudellisten, erityisesti työaikalakia, koskevien kysymysten ratkaisemiseksi.

Työneuvoston lausunnoilla on ollut korkeaksi koettu tosiasiallinen sitovuus, vaikka lausunnot eivät ole olleetkaan muodollisesti osapuolia sitovia. On syytä ottaa huomioon, että lausuntojen tosiasiallinen sitovuus on syntynyt siitä syystä, että työneuvoston kokoonpano on taannut sekä intressiedustuksen että erittäin korkean tason työoikeudellisen osaamisen mukana olon. Tämä on ollut omiaan vähentämään tuomioistuimissa käsiteltäviä oikeusriitoja niistä kysymyksistä, joista työneuvosto on jo aiemmin lausunut. Työneuvoston lausuntojen korkea tosiasiallinen sitovuus ilmenee siinäkin, että KKO ja työtuomioistuin ovat viitanneet niihin ratkaisuihinsa toistuvasti oikeuslähteenä.

On erittäin valitettavaa, jos mahdollisuus lausuntojen pyytämiseen poistuu. Se tulee väistämättä merkitsemään vastaavien kysymysten käsittelemistä jatkossa enenevissä määrin täysimittaisissa tuomioistuinprosesseissa niin yleisissä tuomioistuimissa kuin työtuomioistuimessakin. Tämä tulee aiheuttamaan kustannuksia niin työntekijöille kuin työnantajillekin. Lisäksi juttumäärien kasvu tulee ruuhkauttamaan jo entisestään ruuhkaisia tuomioistuimia. On otettava huomioon, että työneuvoston lausuntomenettelyssä käsittelemät asiat ovat olleet usein juridisesti erittäin vaatia eikä yleisissä tuomioistuimissa ole olemassa työneuvostoa vastaavaa erityisosaamista esimerkiksi työaikalakiin liittyvissä kysymyksissä. Tämä on omiaan pitkittämään asioiden käsittelyä tuomioistuimissa. Vuosia jatkuva oikeudellinen epävarmuus ei voi sekään olla aiheuttamatta kustannuksia työnantajille.

JHL ry kiinnittää huomiota myös siihen, että lausuntoja on työneuvostolta voineet pyytää myös työsuojeluviranomaiset. Työneuvoston lausunnot ovat ohjanneet ja yhtenäistäneet työoikeudellisten lakien valvontakäytäntöä. Työneuvoston lausuntomenettely on tarjonnut nopean keinon saada tulkintalinjauksen työsuhdevalvonnassa esiin nousseisiin kysymyksiin.

Esityksessä ehdotetaan, että Lupa- ja valvontaviraston oikaisuvaatimuksesta antamasata päätöksestä saisi hakea muutosta valittamalla työtuomioistuimeen. Mikäli työneuvosto päätetään lakkauttaa, pitää JHL ry tärkeänä, että valitukset käsitellään ehdotetulla tavalla työtuomioistuimessa hallinto-oikeuksien sijaan. Työtuomioistuimella on poikkeuslupia-asioiden käsittelyä koskevaa erityisosaamista ja päätös on sitä kautta saatavissa nopeammin kuin hallinto-oikeusteitse. Ratkaisu on hyvä myös oikeuskäytännön yhtenäisyyden takaamiseksi.

Esityksen vaikutukset

-

Laki työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain kumoamisesta

Kommenttinne lakiehdotuksesta.

Esitysluonnoksessa esitetään siirtymäsäännöstä, jonka mukaan lain voimaan tullessa vireillä olevat lausuntoasiat raukeavat ja vireillä olevat oikaisuvaatimusasiat siirretään Lupa- ja valvontavirastolle. JHL ry ei pidä esitettyä siirtymäsäännöstä kannatettavana. Jo vireillä ja valmistelussa olevien oikaisuvaatimusten käsittely jouduttaisiin aloittamaan Lupa ja valvontavirastossa uudestaan. JHL ry katsoo, että lain voimaantulolle tulisi säätää riittävä siirtymäaika niin, että jo vireillä olevat lausunto- ja oikaisuvaatimusasiat käsiteltäisiin työneuvostossa loppuun ennen työneuvoston lopullista lakkauttamista. Jos työneuvosto päätetään lakkauttaa, siirtymäsäännös pitäisi säätää esimerkiksi vastaavalla tavalla kuin meneteltiin silloin, kun valtion virkamieslautakunta lakkautettiin (L 177/2013).

Laki työaikalain muuttamisesta

39 §.

-

39 a §.

-

39 b §.

-

39 c §.

-

Siirtymäsäännökset

-

Laki nuorista työntekijöistä annetun lain muuttamisesta

15 §.

-

15 a §.

-

15 b §.

-

15 c §.

-

Siirtymäsäännökset

-

Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 44 §:n muuttamisesta

44 §.

-

Laki oikeudenkäynnistä työtuomioistuimessa annetun lain 1 §:n muuttamisesta

1 §.

-

Lakiehdotukset 6–10 (työneuvostoviittausten kumoamiset)

Kommenttinne lakiehdotuksista.

-

Tarnanen Keijo
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry